

جلسه ۱۶۰

دوره هفتم تقنینیه

صورت مشروح

مذاکرات مجلس

(بدون مذاکرات قبل از دستور)

یکشنبه ۲۷ مهر ماه ۱۳۰۹ - ۲۶ جمادی الاولی ۱۳۴۹

قیمت اشتراك سالیانه داخله ۱۰۰ تومان
خارجیه ۱۲۰ تومان
تک شماره: یکقران

مغنیه علی

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه بیست و هفتم مهرماه ۱۳۰۹ * (۲۶ جادی الاولی ۱۳۴۹)

فهرست مذاکرات

- ۱) تصویب صورت مجلس
- ۲) تصویب دو فقره مرخصی
- ۳) تصویب خبر راجع به اصلاح قانون اساسی معارف
- ۴) تقدیم يك فقره لایحه از طرف آقای کفیل وزارت اقتصاد ملی
- ۵) تصویب خبر راجع به تبدیل اراضی حاج آقای دیباجانی
- ۶) تصویب خبر راجع بامتیاز ذغال سنگ مشهد
- ۷) تقدیم يك فقره لایحه از طرف آقای رئیس کل صبحیه
- ۸) ارجاع سه فقره لایحه به کمیسیون محاسبات
- ۹) موع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس يك ساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای دادگر تشکیل گردید

[۱ - تصویب صورت مجلس]

صورت مجلس شنبه بیست و ششم مهر ماه را آقای مؤید احمدی (منشی) قرائت نمودند

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست؟ (نمایندگان)

خیر (صورت مجلس تصویب شد)

(۲ تصویب دو فقره مرخصی)

رئیس - دو فقره خبر از کیسیون عرایض و مرخصی رسیده است:

خبر مرخصی آقای پالیزی

رئیس - تصویب شد. خبر دیگر:

نماینده محترم آقای پالیزی تقاضای نوزده روز مرخصی

و چهار روز مرخصی از اول مهر ماه ۱۳۰۹ نموده اند

و حقوق این مدت را بانظارت مؤسسه شیر و خورشید

مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

سرخ بمصرف مریضخانه حضرت عبدالعظیم اختصاص داده اند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق و اینک خبر آنرا تقدیم میدارد.

رئیس - موافقین با این خبر قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد.

۳ - تصویب خبر راجع به اصلاح قانون اساسی معارف
رئیس - خبر کمیسیون معارف راجع به اصلاح قانون اساسی معارف قرائت میشود:

لایحه نمره ۸۰۳۷ دولت راجع به اصلاح قانون اساسی معارف در قسمت مدارس ملی که فوریت آنرا مجلس شورای ملی تصویب نموده بود در کمیسیون معارف با حضور آقای معاون وزارت معارف مطرح و ماده واحده بر طبق پیشنهاد دولت عیناً تصویب و اینک تقدیم مجلس شورای ملی میشود:

رئیس - ماده واحده قرائت میشود:

ماده واحده - مدارس ذکور و اناث ملی که تا آخر خرداد ۱۳۰۹ مفتوح بوده در صورت احراز شرائط ذیل از طرف وزارت معارف برسمیت شناخته میشوند.

۱ - مدیر کمتر از سی و مدیره کمتر از بیست و هشت سال نداشته باشد.

۲ - مدیر یا مدیره باید مرتکب جنحه و جنایت نشده معروف به فساد اخلاق و عادات مذمومه نیز نباشند.

۳ - بناء مدرسه موافق ملاحظات حفظ الضحیه که از طرف وزارت معارف مقرر شده است فراهم باشد.

۴ - حسن اخلاق و رفتار و لیاقت و صلاحیت مدیر یا مدیره را وزارت معارف تصدیق کند.

تفسیر - مدارس که در تاریخ تصویب ماده فوق مفتوح بوده حق ندارند کلاس اضافه از آنچه دارند داشته باشند مگر وقتی که شرائط جزء سوم از ماده دهم قانون اساسی معارف مصوب ذی قعدة ۱۳۲۹ را حائز کردند.

رئیس - آقای فیروز آبادی (حاضر نبودند) آقای آقا سید یعقوب

اساسی واقع شد همین که آورد بوزارت معارف وزارت معارف مکلف باشد که اجازه افتتاح مدرسه را باو بدهد عقیده بنده این است حالا نمیدانم آقای معاون چه میفرمایند

معاون وزارت معارف (آقای فرخ) - اگر به قانون شورای عالی معارف مراجعه بفرمائید در واقع این مشکل حل خواهد شد زیرا بدیهی است این شرایطی که در این جا ذکر شده است هر کس ممکن است خودش را واجد این شرایط بداند اما مشخص کیست ؟ مشخص وزارت معارف است و مجلس شورای ملی قانونی را تصویب فرمودند که بموجب آن قانون شورای عالی معارف با

یک شرایطی انتخاب و تشکیل شده است کسانی که خودشان را دارای این شرایط میدانند تقاضا نامه خودشان را بوسیله وزارت معارف به شورای عالی معارف تقدیم خواهند کرد و شورای عالی معارف هم در صورتیکه دید که واجد این شرایط هستند آتوقت تصویب خواهد کرد و اجازه خواهد داد که مدرسه را باز کنند و در این راه اشکالی نیست

رئیس - آقای ونوق موافقت میکنند؟
ونوق - بله

رئیس - مخالفی نیست؟ (بعضی از نمایندگان - خیر)
فیروز آبادی - اجازه میفرمائید؟

رئیس - شما نوبت خودتان را فوت کردید پیشنهاد کنید پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب قرائت میشود:

پیشنهاد میکنم جزء دوم از ماده واحده این نوع اصلاح شود:

مدیر یا مدیره محکوم بجنحه یا جنایت نبوده و معروف بفساد عقیده و اخلاق و عادات مذمومه نباشند

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - گمان میکنم توضیحی نداشته باشد اینجا نوشته است مرتکب جنحه و جنایت ارتکاب بجنحه و جنایت این نمیشود مگر محکوم باشد مدیر یا مدیره محکوم به جنحه یا جنایت نباشد و همینچنین نسبت ببعدش بندهم این را استدعا میکنم و قبلاً هم با آقای معاون مذاکره

کرده بودم که پیشنهاد کردم

معاون وزارت معارف - يك كاهمه در پیشنهاد اضافه کردند قبول میکنم

رئیس - ماده دو باره قرائت میشود

۲ - مدیر یا مدیره باید محکوم به ارتکاب جنحه یا جنایت نشده و معروف بفساد اخلاق و عادات مذمومه نیز نباشند

رئیس - نظر آقای مخبر؟
مخبر کمیسیون معارف (آقای کازرونی) - بنده قبول میکنم

رئیس - رأی میکنیم به ماده واحده موافقین قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد

۴ - تقدیم يك فقره لایحه از طرف آقای کفیل وزارت اقتصاد ملی

رئیس - آقای وزیر امور خارجه فرمایشی داشتید؟
وزیر امور خارجه و کفیل وزارت اقتصاد ملی - لایحه قانونی است تقدیم مجلس شورای ملی میکنم از برای استخدام دو نفر متخصص بجهت معادن

۵ - تصویب خبر راجع بتبديل اراضی حاج آقای دیلمقانی

رئیس - خبر کمیسیون بودجه راجع به اراضی مربوطه به حاج آقای دیلمقانی قرائت میشود

خبر از کمیسیون بودجه جدید بمجلس مقدس شورای ملی کمیسیون بودجه با حضور نماینده دولت لایحه نمره ۵۲۷۴۲ را تحت شور و مذاقه قرار داده بالاخره با ماده واحده پیشنهادی موافقت و اینک راپورت آن را برای تصویب تقدیم مجلس مقدس مینماید.

ماده واحده - مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه می دهد در مقابل ۳۶ طناب ۱۴۷ر۴۵۶ گز مربع اراضی آغداش متعلق بحاجی آقای دیلمقانی در نواحی رضائیه بقیمت یکهزار و هشتصد تومان که برای فرودگاه طیاره بوزارت جنگ تخصیص داده میشود املاک خالصه ذیل را (شش قلم که جمعاً بیست و دو طناب و نیم است (۹۲۱۶۰ گز مربع) یکهزار هشتصد تومان زمین اسکندر خان در یور نشاه سه طناب - زمین شمعون زرد در قریه

۳

۲

۲

۲

کمال آباد سه طنزات و نیم ششصد و پنجاه تومان زمین
لازار مسیحی در یورتشاه بگلناب و چارک ۱۵۰۰ تومان
حیاط زمین باغچه بطروس در محله عسکرخان دو طناب
۵۰۰ تومان - زمین قنچه اسحق در یورتشاه سه چارک
۱۰۰۰ تومان - قطعه باغ کروم با ضمیمه ارض بیاض
آن در تازه کند اردشاه تلککا و اعیاناً دوازده طناب
۴۰۰ تومان) که مطابق قیمت اراضی حاج سید مذکور
است بمشارالیه واگذار نمایند

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - اینجا هم بنده با اصل مثل آن
لایحه موافق هستم ولیکن یک توضیحی خواستم از آقای
پاسالی که مخبر هستند یا یک نفر از آقایان آذربایجانی
ها که این اراضی که اینجا ذکر شده است اگر در
خارج شهر رضایه باشد اصطلاحاً با آن قانون نمیکند
اما اگر در خود شهر واقع شده باشد با آن قانونی
که گذرانیدیم که اراضی خالصه که در شهر واقع شده است
معلق به بلدییه است یقیناً رضایه هم داری بلدییه است
این مسئله اصطلاحاً با آن قانون نمیکند؟ خواستم برای
رفع شبهه با آقای مخبر توضیح بدهند اگر اطلاع دارند
یا یک نفر از نمایندگان محترم آذربایجان بفرمایند که این
اراضی در کجا واقع شده است این را برای رفع شبهه
توضیح خواستم

مخبر کمیسیون بودجه (آقای پاسالی) - همینطور
که در راپرت توضیح داده شده این اراضی همه اش
خارج از شهر است و در خود شهر نیست

رئیس - رأی میگیریم به ماده واحده با ورقه موافقتین
ورقه سفید خواهند داد

(اخذ و شماره آراء بعمل آمده شصت و هفت ورقه
سفید امداد شد)

رئیس - عده حاضر ۸۳ باکثرت ۶۷ رأی
تصویب شد

[۶- تصویب خبر راجع به امتیاز ذغال سنگ مشهد]
خبر از کمیسیون اقتصاد ملی بمجلس مقدس شورای ملی
کمیسیون اقتصاد ملی لایحه دولت راجع به امتیاز ذغال
سنگ مشهد را با پیشنهاداتی که ضمن شور اول لایحه
مزبور رسیده بود با حضور آقای وزیر اقتصاد ملی برای
نهمین خبر بین الشوریین تحت شور و مذاقه قرارداد و پس
از مطالعات لازمه لایحه را بقرار ذیل اصلاح و برای
تصویب تقدیم مجلس شورای ملی می نماید

ماده اول - مجلس شورای ملی بوزارت اقتصاد ملی
اجازه میدهد که امتیاز انحصاری مانع للغير استخراج و
استفاده از معادن ذغال سنگ اطراف شهر مشهد را
۱۲ فرسخ از هر طرف به آقای محمد ولیخان اسدی که
در این قانون بنام صاحب امتیاز مذکور میشود مطابق
شرایط ذیل واگذار نماید

رئیس - آقای وثوق

آقا سید مرتضی وثوق - بنده خواستم آقای وزیر
اقتصاد باشند و استدعا کنم که چون این لایحه
مربوط به امتیاز است و ماده اول قانون است این
منظور و مقصود بنده را تأمین بدارند یعنی اشخاصی که
امتیاز میخواهند برای معادن مخصوصاً در یک
موقعی که اوضاع اقتصادی مملکت ما باین حال
است برای دادن امتیاز یک توسعه بدهند
بر عکس وزارت اقتصاد هرکس که میرود برای گرفتن

اسامی رأی دهندگان - آقایان - حکمت - اقبال - مصباح فاطمی - طالبخان - احمد - رفیع - طباطبائی دیا - امیردانشاهی
بنگدار - فتوحی - خواجوی - مؤید احمدی - صادقی - کاشانی - ضیاء - نجومی - دکتر عظیمیا - احتشام زاده - حسینی امیرزاد و دولتشاهی
دبای نوری - قوام - چشیدی - طاهری - دربانی - عراقی - امیر پیور - فراگوزلو - همراز - حبیبی - شریفی - زوار - مخبر
طهرانی - نوخت - آقا سید کاظم یزدی - میرزا یانس - محمد آخوند - اعتبار - جلالی - هزار جریبی - مسعود - پاسالی - آقایان
عبدالحسین خان دیا - مسعودی - دبستانی - امیر ابراهیمی - ملک زاده - فهیمی - دکتر لغمان - بزرگ نیا - ذوالقدر - شریعتی
بیات ماکو - اسکندری - مهدوی - مقدم - ملک مدنی - ساکتیان - قاضی نوری - لاریجانی - آقا سید یعقوب - وهاب زاده -
ملک آرائی - یزدی - دیوان یکی - آقا زاده سبزواری

امتیاز یک معدن بیک بهانه هائی تقریباً از دادن امتیاز
طرفه میزنند خوب است آقای وزیر اقتصاد یک لایحه
به مجلس بیاورند که هرکس بخواهد استخراج معدنی بکند
مطابق آن شرایط استخراج معادن بکند نه این که تبعیض
شود بیک امتیاز بدهند و بدبکران ندهند باین جهت
چون ماده اول این لایحه مطرح بود خواستم عرض
کرده باشم که قابل توجه بشود

رئیس - استثنائاً آقای فیروز آبادی در این لایحه
موافقت بفرمائید

فیروز آبادی - بله بنده خیلی تشکر میکنم از دولت
و از آن کسی که در صدد بر آمده استخراج معدنی بکند
اگرچه معادن ذغال سنگ باشد چون ذغال سنگ جزء
صادرات نیست و چندان مفید واقع نمیشود چون دبکران
هر نوع هست استخراج میکنند و رفع احتیاج میکنند
از این جهت چندان اهمیت ندارد اما با وجود این
خیلی تشکر میکنم از دولت که این امتیاز را به داخلی
داد و از آن کسی هم که در صدد بر آمد این امتیاز را
بگیرد و امیدوارم که دبکران هم همین طریق در صدد برآیند
و دولت هم همین قسم که گفته شد اشکال تراشی نکنند و همه
قسم مساعدت با مردم بکند که خود ما هم با اصطلاح
امروزه آدم بشویم و همه چیزمان از خارج نباشد حتی
لباسمان را دوخته بیاورند دوامان را کبسول کرده از
خارج بیاورند این خیلی بد است ما باید همه مان در صدد
برآئیم که امتیاز بگیریم و دولت هم بدون اشکال تراشی
با امتیاز بدهد و این خیلی خوب است و بنده هم کاملاً
موافقم چیزی را که بگذردی مخالفم این است که انحصار
صاحب امتیاز میشود اما از آن طرف می بینیم اگر
این هم نیاید این کار را بکند دیگری این اقدام را هم
نمیکند و اسباب ضرر میشود و بنده مخالفتی ندارم و
موافقم بطور کلی هر چند در بعضی جزئیاتش یک مخالفتهائی
دارم بعد عرض میکنم

مخبر کمیسیون اقتصاد ملی (آقای اعتبار) - این جا
اگرچه همانطور که آقای وثوق اظهار داشتند مقتضی این بود

که آقای وزیر اقتصاد ملی تشریف داشته باشند و این قسمت
را جواب بدهند ولی در کمیسیون این موضوع مذاکره
شد که اشخاصی که امتیاز میخواهند برای آنها هم تسهیلاتی
فراهم شود بطوریکه میفرمودند یک قانونی برای کلیه
معادن و ترتیب واگذاری معادن بطور کلی ترتیب داده
اند و تقریباً تقدیم مجلس خواهند کرد بعلاوه برای این
که اگر یک کسانی باشند و قبل از این قانون بخواهند
بروند و یک امتیازی بگیرند همانطوری که در کمیسیون
مذاکره شد مانعی نیست و ممکن است بروند و مذاکره
کنند و دولت هم یقیناً موافقت میکند و ترتیب اثر میدهد

رئیس - آقای ملک

ملک مدنی - موافقم

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - البته بنده ماصلاً خیلی هم موافقم و امیدوارم
نظایر پیدا کند لکن خواستم سؤال کنم که این
دوازده فرسخ اطراف خراسان امتیازش به این آدم داده
شده آیا کوش در تمام نقاط واقعه در این دوازده فرسخ
خواهد کرد یا این که هر جایی که ذغال سنگ باشد استخراج
میکند یا آنکه چنانکه تو هم میشود یکی دو نقطه که ذغال
سنگش تا اندازه معلوم است یا تا اندازه استخراجش شده
آنها را خواهد گرفت و از باقی صرف نظر میکند خواستم
این را توضیح بدهند که استخراج کنند و امتیاز گیرنده
چنانچه بنده از حسن نیتش اطلاع دارم که دارای مکارم
اخلاقی است در تمام نقاط این دوازده فرسخ دور مشهد
یک کوشی میکنند و هر کجا که ذغال سنگ هست یا
ممکن است باشد استخراج میکنند و انحصار ندهند به
بعضی نقاط که استخراج شده یا معلوم است که دارای
ذغال سنگ است

مخبر - البته همان طوری که فرمودید تا دوازده
فرسخ اطراف شهر در امتیاز ایشان است و هر نقطه
را که تشخیص بدهند و تصور کنند که ذغال سنگ دارد
مورد توجه قرار میدهند و این پیشنهاد هم در اثر فکر
خودشان بوده و خودشان پیشنهاد کرده اند که تا دوازده

رئیس - آقای آقا سید یعقوب.

آقا سید یعقوب - اینجا وقتیکه این ماده را تجزیه کنیم دارای چند جزء است جزء اول آن این است که صاحب امتیاز باید منتهی تا ششماه بعد از تاریخ اعطای امتیاز استخراج ذغال سنگ را شروع بکند این یکی جزء اولش را اگر نظر آقای مخبر باشد بنده عرض میکنم که هر تکلیفی که در قانون معین می شود باید در مقابل تخطی او وعدم عمل او مجازات معین شود و ما باید در مقابل تخطی او یک مجازاتی معین کنیم. وقتیکه در قانون معین می کنیم که تا ششماه دیگر بعد از تاریخ امتیاز باید فلان کند اگر نکرد بنده نظری که داشتم در شور اول هم اظهار کردم هر چند میدانم این صاحب امتیاز عمل میکند و الا آن هم در خراسان مشغول عمل هستند و استخراج هم میکنند ولی باید این ماده را یک مجازاتی برایش معین کنیم چون ما امتیازات دیگر هم خواهیم داد و حتی چنانچه آقای مخبر فرمودند دولت در صدد است که برای کلیه امتیازات معادن یک قانونی پیابود باید این نظر را در آنجا تأمین کند که از جمله شرایط این است مدنی را که قرار میدهد برای شروع کردن اگر تخلف کرد فلان اندازه باید بصدوق دولت بدهد برای خاطر این مخارجیکه در تنظیم لایحه می شود از وزارتخانه تا مجلس این را لاقول در این قانون در نظر بگیرد این یک نظر عرض کردم بنده در اینجا هیچ شبهه ندارم که این صاحب امتیاز بواسطه خاطر این که یک شخص عملی است و الا آن در عمل است و مشغول است این عمل تأخیر نمی شود اما اساساً در خود قانون باید ملاحظه شود که هر کس امتیاز گرفت باید عمل به امتیاز بکند نه این که امتیاز را مثل فرمان دولتی بگذارد نوی خانه خودش و آن امتیاز و آن معدن از بین برود و آن معدن همین طور که سایر امتیازها بود بماند. این یکی را در اینجا مینویسد که اگر تخلف کرد چه مجازاتی دارد. دیگر این که در اینجا مینویسد که از ابتدای سال سوم اعطاء امتیاز باید احتیاجات ذغال سنگ شهر و سایر نقاط حوزه امتیاز را تأمین کند و باین تناسب این کار را بکند اگر تخلف کرد چه بشود؟

فرسخ میتوانند تحت نظر بگیرند و از نقطه نظر صلاح و صرفه خودشان هم اگر بخواهیم فکر کنیم باز می بینم که در تمام نقاطی که تصور می رود ذغال سنگ است در این حدود محل نظر است.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - موافقم

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - مخالفی نیست؟ (نمایندگان - خیر) رأی میگیریم

به ماده اول موافقتن قیام فرمایند.

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده دوم قرائت میشود:

ماده ۲ - مدت امتیاز پانزده سال و ابتدای آن تاریخ امضای قرار دادی است که بین وزارت اقتصاد ملی و صاحب امتیاز بر طبق این قانون منعقد خواهد شد و پس از انقضای مدت مزبور در صورت تصمیم دولت با اعطای امتیاز صاحب امتیاز فعلی با تساری شروط حق تقدم خواهد داشت.

رئیس - مخالفی نیست؟ (آقا سید یعقوب - خیر)

موافقتن با ماده دوم قیام فرمایند.

(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده سوم قرائت میشود:

ماده سوم - صاحب امتیاز باید منتهی تا شش ماه بعد از تاریخ اعطای امتیاز استخراج ذغال سنگ را شروع و از ابتدای سال سوم اعطای امتیاز ببدء احتیاجات ذغال سنگ شهر مشهد و سایر نقاط حوزه این امتیاز را تأمین نموده و به مناسبت از دیاد احتیاجات عملیات استخراجیه را توسعه دهد بعلاوه صاحب امتیاز باید نقشه جات کامل معادن حوزه امتیاز خود را به تدریج تهیه و بضمیمه راپورت جامع عملیات اکتشافیه و نمونه ذغالهای مکشوفه و نتیجه تجزیه آنها منتهی تا آخر سال چهارم اعطای امتیاز بوزارت اقتصاد ملی تقدیم دارد معادن ذغال سنگی که تا تاریخ مزبور کشف و نقشه آن بوزارت اقتصاد ملی تسلیم نشده باشد از حوزه امتیاز خارج خواهد بود

الا آن دست است که استخراج می شود و ذغال هم برداشته می شود اگر تأمین نکرد بعد از آنکه سه سال از مدت امتیاز گذشت و تجار آنجا تأسیس کارخانجاتی کردند که محتاج به ذغال سنگ بود آنوقت اگر تأمین نکرد چه بشود؟ اینجا باز نرود روی شخص بنده به آقای اسدی حسن عقیده دارم آقای اسدی نباشد یک کسی دیگر باشد و قائم مقام او باشد سخت بگیرد که این ذغال سنگی که باید یکم دهشاهی فروش برود چون آن کارخانه محتاج است قیمت ذغال سنگ برای آن کارخانه گران تمام شود آقای رئیس التجار که یک کارخانه آورده است و محتاج ذغال سنگ است آنوقت باید و گران بخرد این جا ندارد که اگر بعد از سه سال تأمین نکرد احتیاجات آن بلد را تخطف از این امر چه چیز برش مترتب می شود و چه مکافات و مجازاتی دارد؟ نمیدانم. یک جزء دیگر هم دارد (غرض توجه آقای مخبر است) بعلاوه صاحب امتیاز باید نقشه کامل حوزه امتیاز خود را بتدریج تهیه و بضمیمه راپورت جامع عملیات اکتشافیه و نمونه ذغالهای مکشوفه و نتیجه تجربه آنها منتهی تا آخر سال چهارم اعطای امتیاز بوزارت اقتصاد ملی تقدیم دارد این جا رأس مدت را معین کرده است که بعد از قرارداد و شروع بعمل تا چهار سال صورت و نقشه جاتی که در این ماده ذکر شده است بوزارت اقتصاد ملی بفرستد باز اگر تخلف کرد ماده ندارد که در صورت تخلف کرد نیکوی از این اجزاء چه خواهد شد باز عرض میکنم نظر شخصی نیست اگر اینها را آقای مخبر در نظر بگیرند و توضیح که میدهند همان توضیح کفایت میکند بعد یک مسئله دیگر در این ماده هست که معادن ذغال سنگی که تا تاریخ مزبور کشف و نقشه آن به وزارت اقتصاد ملی تسلیم نشده باشد از حوزه امتیاز خارج خواهد بود نفس فرستادن اگر معدن کشف شد ولی نقشه آن تسلیم نشده باشد از حوزه امتیاز خارج خواهد شد اگر معدن را کشف کرد ولی نقشه آن را فرستاد برای این جزء مجازات قائل شده است و مجازات این است که اگر معدنی کشف شد و صورتش را روانه نکرد این از حوزه امتیاز

مخبر - تمام این قسمتهائی را که در جزء جزء تخطفات توجه فرمودید در قسمت اینکه اگر تخلف کرد ما چکنیم اگر ماده ۱۵ مراجعه بفرمائید گمان میکنم که رفع اشکال بشود (ماده ۱۵ مینویسد در صورت تخلف صاحب امتیاز از مدلول هر یک از تعهدات مذکوره در این امتیاز وزارت اقتصاد ملی مراتب را بمشار الیه اخطار و مهلت کافی برای رفع تخلف موضوع اخطار تعیین خواهد نمود پس از آن در صورت ادامه خلاف وزارت معززی الیهها میتواند الغاء امتیاز را اعلان نماید مگر اینکه از طرف صاحب امتیاز تخلف از مدلول مقررات امتیاز تردید شود در اینصورت مطابق ماده ۱۶ عمل شده و بر طبق تصمیم حکمیت رفتار خواهد شد) بالاخره اگر چنانچه این تعهدات را اجرا نکرد و در ظرف سه سال فرضاً ذغال سنگ حوزه مشهد را تأمین نکرد آنوقت وزارت اقتصاد ملی مطابق ماده ۱۵ اقدام خواهد کرد که در فلان قسمت تخلف شده است آنوقت او اگر جواب مقنع نداد که تکلیفش معلوم است و اگر تردید کرده بود بحکمیت مطابق ماده شانزده و در قسمت نقشه برداری هم تصدیق میفرمائید چه این معدن چه کلیه معدنهایی که امتیازش داده میشود بایستی توجه داشت که با یک اصول علمی این موضوع شروع شود و قبل از اینکه آن نقشه بتصویب متخصصین وزارت اقتصاد ملی برسد اصلاً نباید اجازه داد که اقدام باستخراج کنند ممکن است در یک عملی منافع کلی برای یکسال پیدا شود و حال آنکه اگر آن نقشه بتصویب وزارتخانه برسد ممکن است همان معدن را بتوان از ده سال بیشتر استفاده کرد و از این جهت این قید شده است که باید آن نقشه قبلاً بتصویب

دولت برسد که ترتیب اصول علمی تنظیم شود بعد از آن مشغول کار شوند.

رئیس - آقای زوار

زوار - موافق

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - موافق مذاکرات کافی است

رئیس - متأسفانه وسیله رأی گرفتن نداریم . آقای

آقاسید یعقوب

آقا سید یعقوب - اینجا جزء آخر را آقای مخبر تصدیق کردند بعبایض بنده لیکن در جزء ثانی اعتراض بنده فرمایشی فرمودند که اگر در ضمن استخراج کشف کرد معدنی را ولیکن صورتش را فرستاد بوزارت اقتصاد ملی این تخلف این اندازه مجازات ندارد این رفته است زحمت کشیده است کشف کرده است یک معدنی را خوب صورتش را نداده است صورت ندادن موجب این میشود که از حوزه امتیاز این خارج شود این را بنده عرض کردم .

رئیس - موافقین با ماده سوم قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . ماده چهارم قرائت میشود

ماده ۴ - ترسیم نقشه جات و هر گونه عملیات مربوطه به اکتشاف و استخراج معادن مزبور باید مطابق دستور و نظریات متخصصین فنی وزارت مربوطه انجام شود و وزارت معزی الیها میتواند در هر موقع که مقتضی بداند بوسیله مفتشین خود مؤسسات صاحب امتیاز را مورد تفتیش قرار داده و اگر نواقصی موجود باشد صاحب امتیاز را برفع آن مکلف نماید .

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بنده از آنجائی که در نظر دارم کسیکه در ایران امتیاز خواست باید با هر قسم تسهیلات داده شود در این جا عقیده ام این است که اصلاً این ماده حذف شود بجهت اینکه در این ماده آمده است و صاحب امتیاز را مکلف کرده است که ترسیم نقشه جات و هر گونه عملیاتی

والله نظر وزارتخانه هم این بوده است که آنکسانیکه استخراج میکنند اسباب فساد معدن را فراهم نکنند این نظری است حالا اگر در مقام عمل سوء استفاده بکنند یا اینکه آن مأمور وزارتخانه سوء استفاده کند و راپرت خلاف واقع بگوید آن غیر از مقام قانون گذاری است ما این را از نقطه نظر حسن تلقی میکنیم و باین جور هم رأی میدهم اعمال غرض کردن مأمورین اجرا یک نظر خارجی است این بود که بنده در آنجا این را سؤال کردم و جواب هم دادند که بیجانبه‌الی عرض کردم .

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - در اینجا حیات امتیاز بسته است برای اراده مفتشین و متخصصین که از طرف وزارت مربوطه اعزام میشوند ما تا این اندازه هم نباید حسن نظرمان را معطوف بیک طرف بکنیم و سوء نظرمان را بطرف دیگر صاحب امتیاز که مبالغ گرافی سرمایه خود را مصروف در راه استخراج معدن میکند بایستی یک قدری بیشتر ملاحظه کرد در هر صورت بنده عرض میکنم ما که سراغ نداریم که وزارت اقتصاد یک متخصصی برای استخراج معادن داشته باشد مثل بعضی متخصصین که در ضمن عمل تجربه کردیم و دیدیم که تخصصی نداشتند شاید این ترتیب باشد خیلی هم اتفاق افتاده است در هر صورت اگر وزارت مربوطه متخصص نداشت و جواب طرف را بزودی و بسرعت نداد تکلیف طرف چیست باید کارش را معطل کند تا زمانی که وزارت اقتصاد ملی بکنفر متخصص از اروپا بیاورد و فرستد آنجا که مطابق نقشه و دستور او رفتار کند پس یکمعدنی را در نظر بگیرید که وزارت اقتصاد ملی مکلف باشد که در یک مدت معین که بیش از دو ماه نباشد جواب قطعی بطرف بدهد که اسباب تضییع و تعویق کارش نشود .

کفیل وزارت اقتصاد ملی - اسباب تعویق کار و تاخیری در کار نخواهد شد اولاً وزارت اقتصاد ملی الان هم برای استخراج ذغال سنگ متخصص دارد خود وزارت اقتصاد ملی هم استخراج ذغال سنگ میکند در

شمشک و متخصص هم خواهیم داشت لایحه استخدامش را هم بنده امروز تقدیم مجلس شورای ملی کردم که تصویب کند حالا فرض میکنیم که ندارد اگر ندارد که بنده حرفی نمیزنم بنده که نمیگویم مطابق نظر من بکنند بنده که عقلم نمیرسد اگر هم که داریم باید مطابق نظر ما باشد حالا میفرمائید اگر نداشتیم که نخواهد شد و نمیشود در هر صورت اگر دولت متخصص داشته باشد میگوید باید مطابق نظریات من باشد دیگر نباید امتناع کرد و بنده نمیدانم که تکرانی آقایان از چه چیز است ما امتیاز را میآوریم در این جا و میگذرانیم میل داریم عملی شود ما خودمان نمایم و یک موانعی برای او درست کنیم این احتیاط برای این است که اگر صاحب امتیاز یک وقتی معدن را ضایع میکند یا از راه جهل یا از راه امساک ما بتوانیم باو دستور بدهیم که اینطور بکن و اینطور نکن اختلاف نظر را هم که عرض کردم اگر چنانچه اختلاف نظر پیدا شد مابین متخصصین ما و صاحب امتیاز می نشینند با هم دیگر مباحثه میکنند و همدیگر را قانع میکنند .

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنده در شور اول این قانون نظریاتی راجع به این ماده اظهار کرده ام و حالا هم عرض میکنم بنظر بنده این قسمت آخر ماده برای صاحب امتیاز یک عمل خطرناکی است زیرا ممکن است متخصصین وزارت اقتصاد در حین جریان عمل یک چیز هائی راجع بنواقص پیشنهاد کنند که مقرون بحقیقت نباشد و اجرای آن برای صاحب امتیاز مستلزم تحمل خسارات و زحمانی باشد متخصصین صاحب امتیاز هم نظریات آنها را موجه ندانند در اینجا قید شده که وزارت اقتصاد ملی بطور قطع میتواند مکلف کند صاحب امتیاز را برفع نواقص در اینجا بنده معتقدم که اگر در این موارد اختلاف پیدا شد مکلف کردن برفع نواقص موقوف برای حکمیت باشد نه اینکه قبلاً وزارت اقتصاد اجرای نظر متخصصین خودش را قطعاً در آنجا نامین کند در صورتیکه متخصصین

صاحب امتیاز دلائلی داشته باشند بر عدم صحت نظر متخصصین وزارتخانه بعقیده بنده دیگر تأمین نظر متخصصین موردندار **مخبر** . بنده خیال میکنم این نگرانی مورد ندارد برای اینکه ما اینجا کفتمیم بیگوئیم که قبلاً نقشه جانش را مهندس و متخصصین صاحب امتیاز ترسیم بکنند و بعد از آن نقشه را بتصویب متخصصین وزارت اقتصاد برسانند بنا بر این دیگر اشکال متخصصین وزارت اقتصاد موردندار وقتی نقشه را متخصصین تصویب کردند البته مطابق آن نقشه عمل خواهد کرد فقط در اینجا ما مفتشین قائل شدیم که برای انجام آن دستور و برای انجام آن نقشه و نظریه که دولت دارد آیا صاحب امتیاز عمل کرده است یا نه پس از آنکه مطابق نقشه و دستور و نظریات عمل شده باشد در اینجا دیگر نمیشود نگران بود که مفتشین میروند و اعمال غرض میکنند و بالاخره موجب شود که بصاحب امتیاز تضییق شود اگر اختلافات دیگری هم بین مفتشین و صاحب امتیاز واقع شود بطوریکه فرمودند مربوط میشود بهمان طریق حکمیت وحل میشود

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - پیشنهاد آقای شریعت زاده :

پیشنهاد میکنم عبارت ذیل بر آخر ماده ۴ اضافه شود: در اینصورت هرگاه صاحب امتیاز تکلیف وزارت اقتصاد را موجه ندارد مادامیکه اختلاف مذکور بطریق حکمیت مقرر در اینقانون قطع شود تاخیر عملیات صاحب امتیاز و منع استفاده او از امتیاز جایز نخواهد بود

شریعت زاده - بنده قبلاً توضیح دادم در این جا راجع بدفاعیکه آقای مخبر کردند توجه ایشان را جلب میکنم اختلاف پیش بینیش در هر قرار دادی امکان دارد و نباید يك کسی تصور کند اگر يك قرار دادی تنظیم میشود این قرار داد ممکن است هر نوع اختلافی را جلو گیری کند در صورتیکه مواد راجع بحکمیت تعیین همین نظریه است که میگوید قبلاً آن نقشه و ترتیبات را که متخصصین وزارت اقتصاد معین کرده است که قبلاً نقشه و ترتیب عملیات از طرف متخصصین وزارت اقتصاد تهیه

اگر بینی که نا بینا بچاه است

اگر خواوش بنشیننی گناه اسب

بخواهند عمل کنند باید تشریف ببرند بصاحب امتیاز بفرمایند که آقا تو فلان قسمت را چرا قبول کردی و اینجا لازم نیست بفرمایند و این را لازم است تذکر بدهم در اینجا و تصدیق کنم که شاید يك قدری بنده تصور کردم و ماده چهارم را گذاشتم در این قانون و هیچ هم لازم نبود گذاشته شود مجلس شورای ملی هم که در این باب رای ندهد وقتی که ما امتیاز را میخواهیم بدهیم بصاحب امتیاز اگر این ماده را قبول کردیم بدهیم اگر قبول نکرد نمیدهیم .

رئیس - آقایانیکه پیشنهاد آقای شریعت زاده را قابل

توجه میدانند قیام فرمایند

(عده قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد . پیشنهاد آقای فیروز آبادی هم مساوی است با این پیشنهاد و در ضمن رد شده است **پیشنهاد آقای کازرونی :**

بنده پیشنهاد میکنم عبارت و معزی الیها الی آخر حذف شود

رئیس - آقای کازرونی

آقای میرزا علی کازرونی - خواهش میکنم آقای وزیر توجهی بفرمایند در ماده چهارم میگوید ترسیم نقشجات و هر گونه عملیات مربوطه با کشف و استخراج معاون مزبور باید مطابق دستور و نظریات متخصص فنی وزارت منبوعه انجام شود. بعد از آنکه اینطور شد که از روی نقشه متخصصین فنی کارها انجام گرفت این دیگر چه لزوم دارد این عبارات بعدش و وزارت معزی الیها میتواند در هر موقع که مقتضی بداند بوسیله مفتشین خود مؤسسات صاحب امتیاز را مورد تفتیش قرار داده و اگر نواقصی موجود باشد صاحب امتیاز را برفع آن مکلف نماید بنده عرض میکنم ولو اینکه تا اندازه تصدیق کنیم که يك نواقصی در کار باشد لیکن وارد کردن در قانون و اینجا مقید کردنش نظریات مفتش بعد از آنکه از روی

نقشه متخصصین فنی کارها صورت گرفته این همیشه اوقات عملیات استخراج در معرض تزلزل و منوط و مربوط به تفتیش مفتشین است در صورتیکه لزوم ندارد . شما میفرمائید از روی نقشه انجام بگیرد بسیار خوب . اما اینکه فرمودید خودش قبول کرده بنده عرض میکنم تکلیف بهش کردند نمی پذیرفته مجبور شده است قبول کرده . آیا خودش تکلیف کرده که بیائید این ماده را بر من تحمیل کنید اگر اینطور است پس امتیاز باو ندهید که آدم عاقلی نیست (خنده نمایندگان) پس خوب البته سختگیری بهش میکنند نظائر این سختگیرها ما خیلی میبینیم در وزارت اقتصاد ملی مکرر هم گفته شد تسهیل کنند تا همه مردم راغب شوند استخراج کنند . اما اینکه فرمودند باید نظریات دولت را مراعات کنند ما دولت و مردم را توأم میدانیم نفع مردم نفع دولت است نفع دولت نفع مردم است اگر مردم صاحب دولت و سرمایه باشند اگر سرمایه دار و صاحب ثروت در مملکت باشد آسرمایه و ثروت متعلق بدولت است چه فرق می بینیم فیما بین دولت و مردم که باضار مردم راضی میشویم که در حالیکه خیال میکنیم برفع دولت است در صورتیکه دولت و مردم یکی است و ضرر مردم مسقیماً ضرر دولت است

کفیل وزارت اقتصاد ملی - تقاضا کننده امتیاز مجبور

نیست این امتیاز را بگیرد فرض بفرمایند يك شرایطی پیشنهاد میکنیم که خوب نیست خوب او می بیند مطابق صرفه اش نیست قبول نکند کار دنیا منحصر نشده باینکه استخراج معدن ذغال سنگ بکند شما میفرمائید مردم نه او يك فردی است آن يك فرد خودش حقوق خودش را در مقابل دولت حفظ میکند که اگر چنانچه دید منافعش منظور نیست امتیاز نمیگیرد حالا مجلس شورای ملی قوت بشود برای آن آدم که در مقابل وزارت اقتصاد ملی شرایطی را قبول بکند این را نمیشود قبول کرد بنده عرض این بود که شما باید به بنید منافع مملکت و دولت بمنافع بکنفر آدم مقدم باشد بکنفر آدم او خودش بهتر میداند ربالبیت خودش ملاحظه خودش را میکند مقصود بنده این بود و بالاخره اگر آقایان خیلی اصرار

بکنند بنده این ماده را اصلاً پیشنهاد میکنم که حذف شود یعنی اصلاً پس میگیرم و در امتیاز نامه که نوشته میشود این ماده را میکنداریم.

رئیس - آقابابیکه پیشنهاد آقای کازرونی را قابل توجه میدانند قیام فرمایند
رئیس - قابل توجه نشد. آقای فیروزآبادی پیشنهادی کرده اند

پیشنهاد آقای فیروز آبادی

بنده پیشنهاد حذف ماده چهار را مینمایم

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بنده عقیده ام اینست که اینماده حذف شود آنوقت خود وزارت اقتصاد هر قسم صلاح دانست با صاحب امتیاز قرار بدهد که هر وقت هم بخواهد آنرا لغو کند بتواند اما اگر مجلس گذشت آنرا وزارت اقتصاد هر وقتی نمیتواند آنرا لغو کند پس خوشت از مجلس نکذرد و بگذارد در نظامنامه نوشته شود که اگر دیدند صلاح است باقی بماند و اگر دیدند صلاح نیست هر روز بخواهند بتوانند بهم بزنند بجهت اینکه بنده می بینم اینماده چنان اسباب اشکال را فردا فراهم میکند که آن صاحب امتیاز باز میماند و علاوه بر آنکه او باز میماند دیگر آنها هم میل نمیکند که یک معدن استخراج کنند یا یک کاری را از دولت قبول کنند بجهت اینکه خود آقای وزیر که تشریف نمی برند آنجا ببینند شاید یک کسی طرف عداوت شد بعضی راپورنها داد از اینجا امر شد برود تفتیش کند میرود تفتیش میکند میگوید خیر چون این بر ضرر است نباید این آدم کار بکند و بالطبع این کارخانه میخواهد پس خوشت از اینجا حذف شود و اگر خود آقای وزیر صلاح دانستند در نظامنامه قید شود.

مخبر کمیسیون اقتصاد ملی - اصلاً بنده نمیدانم این وحشت و تکرانی آقایان از این ماده برای چیست. بالاخره مفتشی که میرود آنجا فقط ترسیم نقشه را که نباید به بیند این امتیاز یک تمهیدات دیگری هم دارد که صاحب

امتیاز مکلف است با آنها عمل کند این هارا هم باید تحت نظر بگیرد و دقت کند. حالا آمدم مفتش غرض رانی کرد و گفت اینجا را شما برخلاف نقشه عمل کردید با صاحب امتیاز گفت که نواقض را رفع کن صاحب امتیاز گفت خیر نقص ندارد و بالاخره چه میشود راپرت آن میآید بمرکز و بالاخره مطابق ماده پانزده رفتار خواهد شد و ماده پانزده هم چیزی نیست باو میگوند نواقض را رفع کن و یک مدتی مهلت باو میدهند رفع میشود و بعقیده بنده این ماده لازم است و عقیده دارم که هر قدر ما در قوانین یک اختلافاتی را پیش بینی بکنیم و یک احتیاجاتی را رفع بکنیم بهتر است برای اینکه با این منظور دولت از کجا که یک چیزهای شدیدتری در نظامنامه از او نخواهد و یک چیز دیگری هم نمکنت بگذارد که مجلس اصلاً راضی نباشد

رئیس - رأی میگیریم بماده چهارم که ضمناً تکلیف پیشنهاد آقای فیروز آبادی هم معلوم میشود. موافقین قیام فرمایند.

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده پنجم قرائت میشود:

ماده پنجم - معادن ذغال سنگ واقعه در حوزه این امتیاز که قبل از اعطای امتیاز باجاره و آگذارد شده است پس از انقضای مدت اجاره مشمول این امتیاز خواهد بود
رئیس - مخالفی نیست؟ (خیر) موافقین با ماده پنجم قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - ماده ششم قرائت میشود:

ماده ششم - فروش یا رهن یا هر گونه معامله که این امتیاز یا مؤسسات مربوطه آنرا کلاً یا جزءً باتباع یا مؤسسات یا شرکتهای خارجه منتقل تواند نمود ممنوع و موجب الغای امتیاز و ضبط کلیه متعلقات آن خواهد بود انتقال باتباع داخله نیز باید با اطلاع وزارت اقتصاد ملی صورت گیرد.

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده این ماده بنظر خوب تنظیم نشده برای اینکه نوشته شده فروش یا رهن یا هر گونه معامله که این امتیاز یا مؤسسات مربوطه آنرا کلاً یا جزئاً باتباع یا مؤسسات یا شرکتهای خارجه منتقل تواند نمود ممنوع و موجب الغای امتیاز و ضبط کلیه متعلقات آن خواهد بود انتقال باتباع داخله نیز باید با اطلاع وزارت اقتصاد ملی صورت گیرد. بنده نفهمیدم که وزارت اقتصاد ملی از این چه استفاده میکند این اطلاع که مستلزم لزوم تصویب این نیست بنی اگر اطلاع بدهد که من بفلان شخص یا فلان مؤسسه ایرانی میخواهم منتقل کنم وزارت اقتصاد ملی که نمیتواند منع کند فقط باید مطلع باشد این اطلاع چه استفاده دارد و منشأ چه استفاده برای وزارت اقتصاد ملی است بنده خواستم این را بدانم.

کلیل وزارت اقتصاد ملی - وزارت اقتصاد ملی لازم نیست، بدانند که امروز که آقای اسدی صاحب امتیاز است فردا کی خواهد بود؟ (صحیح است)

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - در اینجا توجه میدهم آقای کلیل وزارت اقتصاد ملی را بیک نکته: به این ماده و نظیر آن در امتیازات دیگر قبل از اینکه ما قانون شرکت ها را داشته باشیم محتاج بودیم ولی بعد از آنکه الحمد لله موفق شد مملکت ما که قوانین را تنظیم کند و قانون شرکت ما داریم دیگر بعد از گذشتن قانون شرکت گمان نمیکنم محتاج باشیم این یک موضوعی موضوع دیگر حالا من نمیخواهم اساساً مخالفت جدی بکنم با این قانون خواستم بعد از این جلب نظر وزیر را بکنم که بعد از آنکه ما قانون گذرانیم قانون شرکتهای و قوانین دیگر داریم آن چیزهایی را که قبل از این قوانین ملاحظه میکردیم دیگر لازم نیست و همان قوانین عمل بشود کاملاً حقوق مملکت را از هر جهت محفوظ میدارد این یک موضوع موضوع دیگر این است که نمیدانم نظر باجاره چطور است این جا

نوشته فروش یا رهن یا هر گونه معامله که این امتیاز یا مؤسسات نسبت باجاره اینجا ساکت شده نمیدانم اینجا نظرتان چه چیز است و گمان میکنم که اجاره اش عیبی نداشته باشد مدت امتیاز پانزده سال بیشتر نیست اگر خواست اجاره بدهد خواستم جلب نظر ایشان را کنم که نسبت به اجاره نظرشان چیست؟ نظرشان این است که میتواند یا نمیتواند اگر نظر این است که بتواند باید اینجا ذکر شود فروش یا رهن یا هر گونه معامله. این هر گونه معامله شامل اجاره نمیشود چرا که اجاره راجع به منافع است و معامله متعلق باعیان است اگر راجع به منافع باشد نمیتواند شما که گفتید هر گونه معامله معامله مربوط بعین است غیر از اجاره است نسبت باجاره که تعلق به منافع میگیرد ممانع نیست حالا خواستم این را هم عرض کرده باشم که یک توضیحی بدهند

مخبر - عرض کنم نظر دولت و کمیسیون این بوده است که همینطور که در ماده قید کرده اند بهیچوجه صاحب امتیاز نتواند آن امتیازی را که دارد باتباع خارجه بدهد و انتقال بدهد و اینکه فرمودید هر گونه معامله شامل اجاره نمیشود ما هم اجاره را در نظر داشتیم و هم سایر معاملات را. زیرا ممکن بود که این معاملات بیک شکلهای دیگر هم بکنند ما برای اینکه کاملاً مطمئن باشیم «یا هر گونه معامله را» گذاشتیم که اعم باشد و تمام قسمتهای متصوره را شامل باشد که اجاره هم باشد

رئیس - مخالفی نیست دیگر؟ (خیر) موافقین با ماده ششم قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده هفتم قرائت میشود:

ماده هفتم - تشکیل شرکت برای اجرای این امتیاز مجاز است مشروط بر اینکه مطابق قوانین ایران تشکیل یافته و مرکز آن در ایران باشد و صاحب امتیاز میتواند تا ۵۰ درصد سهام آنرا باتباع خارجه بفروشد روی بقیه سهام باید قید شود که مخصوص اتباع ایران است

و در صورت انتقال باتباع خارجه از درجه اعتبارساقط خواهد بود

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - چون در ماده شش فروش یارهن و هر نوع معاملات باتباع خارجه یا مؤسسات و شرکتهای خارجی ممنوع شد بنا بر این تصور اینکسه ممکن است يك شركت خارجی ایجاد شود یا اشخاص خارجی جمع شوند شركت در خارجه راجع به چیزی که حق مالکیت بانها داده نشده و ممنوع شده است این تصور اصلاً موضوع ندارد زیرا منع شده است و اگر شرکتی در ایران تأسیس شود بین ایرانیها اینهم که يك قوانین مخصوصی دارد ما در اینجا حق نداریم بگوئیم که اشخاص مجاز هستند بتشکیل شرکت قانون تجارت معین کرده است که کلیه اهالی این مملکت راجع بهن موضوعی حق تأسیس شرکت دارند در ماده شش هم قید کردیم که اتباع خارجه نمیتوانند وارد این معامله بشوند یعنی قابل انتقال دادن بانها نیست بنا بر این جز قسمت اخیر این ماده دیگر احتیاجی نیست وقسمتهای بدوی زاید است فقط باید نوشته شود که اگر صاحب امتیاز بموجب قوانین ایران شرکتی تأسیس کرد اجازه دارد ۴۵ درصد اسهام خود را باتباع خارجه بفروشد بقیه بنظر بنده زاید است

مخبر - من نفهمیدم نظر تان از این بیان چه بود تشکیل شرکت را فرمودند یا عبارت را. عرض میکنم که تشکیل شرکت ممکن است و بعد چهل و پنج درصد را حق دارد و باتباع خارجه میتواند بفروشد بالاخره منظور همین بوده نوشتیم تشکیل شرکت برای اجرای این امتیاز مجاز است مشروط بر اینکه مطابق قوانین شرکتی که از مجلس گذشته است باشد و چهل و پنج درصدش را هم میتواند باتباع خارجه بفروشد نظر همین بوده است حالا اگر عبارت بنظر شما وافی نماید یا يك عبارت بهتری در نظر دارید پیشنهاد بفرمائید ملاحظه میکنم

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - عرض کنم که بنده اصولاً با این

ماده موافقم و خوب هم تنظیم شده است غرض این است که اگر چنانچه يك شرکتی از اتباع ایران تشکیل شد اگر مرکز را بخواند در خارجه قرار بدهند مجاز نباشند درست هم هست چرا که اگر در خارجه تشکیل بشود این قوانین خارجی خواهد بود بایستی در ایران باشد این اگر يك همچو اتفاقی بیفتد این قید خیلی خوب است و اما در آن قسمت دیگر که بایستی اگر شرکتی تشکیل پیدا کند باید بر طبق قوانین ایران باشد و فرمودند آقای شریعت زاده که قوانین شرکت اجازه داده که هر کس تشکیل شرکت بدهد صحیح و درست است اما در این قوانین دولت فقط صاحب امتیاز را شناخته و شرکتی را بر طبق این قانون نمیشناسد اینجا اجازه میدهد که اگر خواست ترتیب شرکتی بدهد با اطلاع وزارت مربوطه مجاز باشد و مخالف هیچ قانونی نیست و موافق هم هست با نظریات خود آقای شریعت زاده

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - موافقم

رئیس - آقای شریعت زاده پیشنهادی دارید؟ (خیر) موافقین با ماده هفتم قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده هفتم قرائت میشود:

ماده هفتم - صاحب امتیاز مجاز است که متخصصین فنی طرف احتیاج خود را از اتباع خارجه استخدام نماید.

رئیس - آقای باسائی

باسائی - عرض میشود بنظر نمی آید که يك قانونی باشد که منع کرده باشد استخدام را و علت اینکه این ماده را در این لایحه گذارده اند چیست؟ يك جهت خاصی دارد؟ يك مصلحت فوق العاده ایجاب میکند؟ عات ندارد ولی يك کسی اگر خواست يك مستخدم خارجی بیاورد این چه مانعی دارد؟ بنده که نمیفهمم چرا باید اجازه بدهد مجلس؟ این اولین دفعه ایست که داده میشود

رئیس - آقای آقا سید یعقوب موافقتید؟

آقا سید یعقوب - بلی اینجنا مسئله دوتا است يك فنی است که خارجه را می آورید که شوfer تان باشد یا ای کار شخصی اما این مسئله دولتی است ما داریم برای امتیاز قانون میکذاریم قانون چاه آرتزین در نزد بار هم اجازه دادیم که آن شخص صاحب امتیاز بتواند از اتباع خارجه مستخدم بیاورد این در کار دولتی است چون نظر کار دولتی است بر میگردد باینکه يك امتیازی را دولت میدهد و میخواهد خارجه را داخل کند میشود بدون اجازه مجلس؟ (بگفتند از نمایندگان - بلی) نمیشود داخل در کار دولتی بشود داخل در کار شخصی که نیست قانون اساسی را نگاه کنید. آن کار شخصی است که مثلاً بنده بخوام يك طبیبی را برای خودم از خارجه کمترت کنم یا يك شوferی بیاورم این در استخدام دولتی است در امتیاز است اینجا ناچار است که ما بایم این را بگوئیم که مانی نیست این اولاً و ثانیاً آن که در ماده نوشتیم که متخصصین وزارت اقتصاد ملی باید نقشه را بکشند از اینجا سوءتوهم برده نشود که باید مستخدمین خارجی در اینجا باشد از جهت رفع این توهم که دست صاحب امتیاز باز باشد در لایحه نوشته شده است اینجا که میتواند از اتباع خارجه استخدام میکند از برای این امتیازی که از مجلس گرفته است هیچ مانعی ندارد و این لازم است ما قوانین گذرانیدیم

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - عرض میکنم بنا بر این ما باید اجازه بدهیم که بیل و کلنگش را هم بتواند از خارجه بیاورد (آقا سید یعقوب - بله) بنده عرض میکنم که مستخدم میخواهد بیاورد مستخدم اعم از شوfer است یا حمال یا متخصص اصلاً کجا داخل است که اینجا خارج کرده است ضرری بجائی وارد نمیکند بودن این ماده الا اینکه خنده آور است مجلس شورای ملی شائش اجل است از اینکه يك قانونی که لزوم ندارد بگذرانند خیلی خیلی بیجا است بنده استدعا میکنم نگذارید مثل قانونی که برای چاه آرتزین گذرانند و يك ماده غلطی داشت در این جا هم باشد. **مخبر** - این ماده غلط را برای منافع صاحب امتیاز گذارده

اند و کیسیون هم موافقت کرده است و اگر آقایان هم نمیخواهند رأی ندهند هیچ منقصدی وارد نمیشود و همین طوری هم که فرمودند اشکالی ندارد

رئیس - آقای دشتی

دشتی - بنده مخالفم

رئیس - رای میگیریم بماده هفتم موافقین قیام فرمایند (عده کمی قیام نمودند) تصویب نشد ماده نهم بجای ماده هشتم قرائت میشود

ماده هشتم - مؤسسات مربوطه باین امتیاز در پنجسال اول مدت امتیاز از تادیه هرگونه مالیات و عوارض معاف خواهند بود پس از آن باید فقط صدی پنج عایدات خالص خود را همه ساله بدولت بپردازد و عایدات خالص عبارت است از مجموع عایدات سالیانه پس از وضع مخارجی که از نظر اداری، بهره برداری ضرورت دارد

رئیس - آقای دشتی

دشتی - البته بنده هم موافقم باینکه دولت تشویقی از اشخاصی که میخواهند منابع ثروت مملکت را بکار بیندازند بکند اما تفهیمید دلیل اینکه پنجسال اول را معاف کرده اند چیست؟ وقتی که عایدات خالص شد از سال اول هم ممکن است یعنی بعد از وضع مخارج سال از اول به بعد آن چیزی را که خرج کرده از عایدات وضع کند و از آن زیادی که منفعت خالص است بپردازد سال اول و دهم و بیستم همه مثل هم است و هر چه مخارج است وضع کند آنوقت از عایدات خالص صد پنج بدولت بدهد پس در این صورت سال اول و دوم جهت ندارد مستثنی شوند بله اگر از عایدات خالص نبود و پنجسال را مستثنی میکردند يك چیزی بود زیرا مخارج بیشتر داشت و عایدات کمتری وقتی که از عایدات خالص میدهد بدولت دیگر جهت ندارد که پنجسال اول مستثنی شود بنده خواهش میکنم آقای وزیر اقتصاد بفرمایند که این چه دلیلی دارد

کفیل وزارت اقتصاد ملی (آقای فروغی) - دلیلش

همان تشویق است برای این است که در سال اول صاحب

امتیاز بداند هر چه عایدات شد مال خودش است و دولت حقی ندارد یعنی مداخلش کم نمیشود برای این صد پنج و البته تصدیق بفرمائید که این صاحب امتیاز راغب خواهد بود باینکه هیچوقت هیچ نهدم برای اینکه از نفعش کم میشود ولو اینکه از عایدات خالص باشد فرض بفرمائید صد تومان عایدات خالص پیدا کرده است اگر پنجتومان ازش بگیریم می شود نود و پنج تومان. و البته از نفع او کم میشود. پس حالا در پنجسال اول اینکار را نکردیم و گفتیم هر چه عایدات خالص دارد مال خودش باشد و این يك وسیله تشویقی است

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - موافقم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - موافقم

رئیس - آقای فهیمی

فهیمی - موافقم

رئیس رای میگیریم بماده هشتم موافقین قیام فرمایند (جمعاً قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده هم قرائت میشود

ماده نهم - صاحب امتیاز باید شرایط حفظ الصحه عملجاترا از هر حیث کاملاً ملحوظ دارد جبران خسارات ناشی از سوانحی که در حین اجرای وظیفه متوجه عملجات شود به تناسب اهمیت هر يك با رعایت کیفیات حدوث سانحه بعهده صاحب امتیاز است.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده اساساً نظر دولت را توجه دادم که متوجه است بکارها ولیکن میخواستم عرض کنم اگر از این در نظامنامه ذکر می شد نظر دولت رعایت میشد این چیزها مربوط به نظامنامه است. نظامنامه دولت می نویسد با صاحب امتیاز از جمله میگوید باید حفظ الصحه و تنظیم امور چطور باشد. این بود نظر بنده حالا در

قانون هم می خواهد باشد بنده مخالفت ندارم ولی اساساً این باید در نظامنامه باشد

کفیل وزارت اقتصاد ملی - صحیح است البته کیفیت اجرای این با نظامنامه است ولی ما خواستیم که در قانون این تکلیف معین شده باشد که صاحب امتیاز خودش را مکلف بداند (صحیح است)

رئیس - آقای احتشام زاده

احتشام زاده - بر حسب این ماده صاحب امتیاز مکلف است که نسبت به عملجاتی که در این معادن کار میکنند يك مساعدت ها و ارفاق هائی بکنند ولی ما يك مقرراتی نسبت باین مسائل نداریم که بچه ترتیب نسبت بيك عملجاتی که دچار صدمه میشوند آن مؤسسه باید موافقت کند بنده می خواهم از آقای وزیر استعلام کنم که مقرراتی برای این کار در نظر گرفته اند؟ آیا قانونی در این باب درست کرده اند یا خواهند کرد؟

کفیل وزارت اقتصاد ملی - بطور قطع نمیتوانم عرض کنم ولی گمان میکنم که مقرراتی تعیین شده ولی بطور حتم وظیفه دولت است که برای این کار يك مقرراتی وضع کند. (صحیح است)

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - موافقم

رئیس - رأی میگیریم بماده نهم آقایان موافقین قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. این جا ضرورت پیدا کرد که بنده يك توضیحی بدهم آقای دکتر طاهری بنده را متذکر کردند که رد شدن ماده هشتم شاید متضمن این باشد که نمی توانند دیگر ایشان مستخدم خارجی استخدام کنند و حال آنکه مقصود این بود که چون زائد است رد شد (صحیح است) و بنا بر این اشکالی وارد نمیشود ماده دهم قرائت میشود.

ماده دهم - اراضی دولت واقعه در حوزه امتیاز در صورتیکه در آنها معدن ذغال سنگ موجود است با حریم آنها در

ظرف مدت امتیاز مجاناً بصاحب امتیاز واگذار میشود و هرگاه در حدود حوزه امتیاز معدن ذغال سنگ در مالکی که مالک خصوصی دارد واقع باشد و صاحب امتیاز بخواهد آنرا استخراج کند باید بوسیله خرید یا اجاره اراضی بهیئت عادلانه یا شریک کردن مالک در قسمتی از منافع معدن بتصدیق اهل خبره رضایت او را جلب فرماید.

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - موافقم

(جمعی از نمایندگان - خالصی ندارد)

رئیس - موافقین با این ماده قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده یازدهم قرائت میشود

ماده یازدهم - در هر موقع که بواسطه پیش آمدن مورد قوه قاهره (فرس ماژور) اجرای مقررات این امتیاز ممکن نشود و یا وقفه در جریان آن حاصل آید در مدت بقاء قوه قاهره مسئولیتی متوجه صاحب امتیاز نخواهد بود مشروط بر اینکه بمجرد پیش آمد موردی که صاحب امتیاز آن را قوه قاهره مؤثر در امتیاز خود تصور نماید مراتب را کتباً با ذکر ادله و براهین بوزارت اقتصاد ملی اطلاع داده و بتصدیق این وزارتخانه برساند و در عین حال اقدامات فوری و مؤثر برای تنظیم جریان امور معادن و رفع تأثیرات قوه مزبور بنماید وزارت اقتصاد نیز باید نظر قطعی خود را منتهی در ظرف چهار ماه کتباً بصاحب امتیاز اخطار نماید و الا سکوت بمنزله قبول تلقی خواهد شد هر مدتی که بواسطه قوه قاهره صاحب امتیاز از استفاده از معدن محروم بماند در مدت امتیاز افزوده می شود.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - در اینجا کفیل محترم را توجه میدهم يك تکلیفی که باید با اعضاء وزارتخانه باشد کردن این بیچاره صاحب امتیاز انداخته اند نوشته است بواسطه مسئله فرس ماژور در هر موقع که بواسطه پیش آمدن مورد قوه قاهره (فرس ماژور) اجرای مقررات این امتیاز ممکن نشود و یا وقفه در

جریان آن حاصل آید در مدت بقاء قوه قاهره مسئولیتی متوجه صاحب امتیاز نخواهد بود مشروط بر اینکه بمجرد پیش آمد موردی که صاحب امتیاز آن را قوه قاهره مؤثر در امتیاز خود تصور نماید مراتب را کتباً با ذکر ادله و براهین بوزارت اقتصاد ملی اطلاع داده و بتصدیق این وزارتخانه برساند او باید برود اطلاع بدهد دیگر سند بیاورد که اطلاع داده است و بتصدیق آن وزارتخانه برساند؟ ما باید تکلیفی را نسبت به او بکنیم که در حدود کار او باشد تصدیق کردن بعهده او نیست عبارت را يك جور توضیح کنید که تفهم برده نشود که اگر تصدیق نکرد فلانطور می شود این بیچاره باید بیاید و اطلاع بدهد در آن موقعیکه فرس ماژور است باید بگوید که فرس ماژور شده انقلاب شده. یکی هم آن عبارت را آقای مخبر توجه کنند که نوشته صاحب امتیاز آنرا قوه قاهره مؤثر در امتیاز خود تصور نماید این باید نوشته شود که مؤثر در عدم اجرای امتیاز خود بداند نه مؤثر در امتیاز عرض کردم این قوه قهریه مانع از اجرای امتیاز است نه مؤثر در امتیاز این يك اصلاحی است که بنظر بنده رسید.

کفیل وزارت اقتصاد ملی - در آن قسمت که فرمودند باید بتصدیق وزارتخانه برسد این عبارت لازمه آن عبارت بعدش است که می نویسد وزارتخانه هم باید نظر قطعی خود را در ظرف چهار ماه بگوید اگر نگفت سکوت است و سکوت بمنزله قبول است در این صورت اشکالی نخواهد داشت در ظرف این چهار ماه یا وزارت اقتصاد مناقشه خواهد کرد با صاحب امتیاز یا نخواهد کرد اگر مناقشه کرد که اختلاف است و مطابق این تریبی که در این قانون است عمل می شود و اگر مناقشه نکرد که تصدیق کرده است قسمت دیگر که فرمودید موردیکه صاحب امتیاز آنرا قوه قاهره در عملیات امتیاز بداند صحیح است.

آقا سید یعقوب - بلی عملیات صحیح است

کفیل وزارت اقتصاد ملی - بسیار خوب لفظ عملیات

را اضافه بفرمائید قبول میکنم

رئیس - آقای کلزرونی

کازرونی - اینجا يك عبارتی دارد کمان میکنم انجامش بطور کلی از عهده صاحب امتیاز خارج باشد میگوید بتصدیق این وزارتخانه برساند و در عین حال اقدامات فوری و مؤثر برای تنظیم جریان معادن و رفع تأثیرات قوه مزبور بنماید. قوه قاهره مادام که قوه قاهره است از عهده او بیرون است که اقدام مؤثر کند بنده نمیخواهم عرض کنم آنقوه قاهره چه چیز است لیکن شما او را ملزم میکنید در صورتیکه شاید این قوه قاهره از مقوله چیز هائی باشد که از عهده دولت هم رفعش خارج باشد در هر صورت بنظر بنده بودن این جمله در این جا يك تکلیف الا یطاقی است

کفیل وزارت اقتصاد ملی - بنظر بنده تکلیف مالا یطاق نیست برای اینکه همانجور که خودشان متذکر هستند قوه قاهره اقسام دارد چرا ما ابا داریم از ذکر کردن خدای نکرده اگر جنگ شد بواسطه عملیات جنگی که در کوره آن معدن میشود دیگر صاحب امتیاز نمیتواند استخراج کند البته این قوه قاهره است که صاحب امتیاز هر قدر سعی کند نمیتواند استفاده کند اقسام دیگر هم داریم اینست که سیل آمد و خراب کرد و طوری خراب کرد که اگر همانطور بگذارند باشد هیچوقت نمیشود عمل کرد اما بعد از ششماه ممکنست يك عملیات و کار هائی بکنند که علاج کند که بعد از ششماه بشود در این معدن عمل کرد در اینجا صاحب امتیاز نباید بگذارد که همینطور بماند و عملیات خودش را هم متوقف کند باطمینان اینکه بگوید خوب حالا اگر پنجسال هم گذشت عیب ندارد بجهت اینکه پنجسال هم بر مدت امتیاز من اضافه میشود باید در عین حال قبول شود آنقوه قاهره را یعنی تأییراتی را که آن عمل سیر کرده است فرضاً که آنوقت استخراج معدن هم نکند باید رفع کند این مسلم است که دولت هیچوقت نمیخواهد باو بگوید که تو مکلفی کاری بکنی که از عهده او خارج است کسی همچو توقمی از او ندارد

رئیس - آقای شریعت زاده فرمایشی داشتید **شریعت زاده** - عرضی ندارم **رئیس** - پیشنهادی از آقای مؤید احمدی رسیده است قرائت میشود (بشرح ذیل قرائت شد) در ماده یازده پیشنهاد میکنم این وزارتخانه نوشته شود وزارت مزبوره و در مدت را بر مدت نمایند **رئیس** - آقای مؤید احمدی **مؤید احمدی** - دو تا اصلاح عبارتی است که گمان میکنم در طبع اشتباه شده چون این وزارتخانه اینجا هیچ معنی ندارد نوشته کتباً با ذکر ادله و براهین بوزارت اقتصاد ملی اطلاع داده و بعد بتصدیق این وزارتخانه برساند اینجا گمان میکنم باید نوشته شود بوزارتخانه مزبوره برساند و همچنین اینکه نوشته (از استفاده از معدن محروم بماند در مدت امتیاز افزوده میشود) این بابدر مدت امتیاز باشد و در اینجا در مدت امتیاز است **مخبر کمیسیون اقتصاد ملی** - هر دو صحیح است قبول میکنم **رئیس** - پیشنهادی هم از آقای کازرونی رسیده (بشرح آتی خوانده شد) پیشنهاد میکنم جمله در حدود امکان بعد از قوه مزبوره اضافه شود **کازرونی** - حضرت آقای وزیر قوه قاهره را در قسمت فرمودند قسمتی را اعتراف فرمودند که از عهده صاحب امتیاز بیرون است. قسمت دیگرش را فرمودند بیرون نیست بنده برای اینکه این قسمت که از قوه اش بیرون است داخل در عموم این عبارت بشود این پیشنهاد را کردم که در حدود امکان اقدامات کنند گمان نمیکنم مخالف با عقیدتان باشد **مخبر** - قبول میکنم **رئیس** - قبول میکنید؟ **مخبر** - بلی **رئیس** - دولت هم قبول میکند

کفیل وزارت اقتصاد ملی - بلی

رئیس - ماده را دو مرتبه با اضافه کلمه عملیات و پیشنهاد آقای مؤید احمدی و آقای کازرونی قرائت میکنم. ماده ۱۱ - در هر موقع که بواسطه پیش آمد نمودن قوه قاهره ، فرس مازور ، اجرای مقررات این امتیاز ممکن نشود و یا وقفه در جریان آن حاصل آید در موقع بقاء قوه قاهره مسئولیتش متوجه صاحب امتیاز نخواهد بود مشروط بر اینکه به مجرد پیش آمدن موردی که صاحب امتیاز آنرا قوه قاهره مؤثر در عملیات امتیاز خود تصور نماید مراتب را کتباً با ذکر ادله و براهین بوزارت اقتصاد ملی اطلاع داده بتصدیق وزارت خانه مزبوره برساند و در عین حال اقدامات فوری و مؤثر برای تنظیم جریان امور معادن و رفع تأثیرات قوه مزبوره در حدود امکان بنماید وزارت اقتصاد نیز باید نظر قطعی خود را متنها در ظرف چهار ماه کتباً بصاحب امتیاز اخطار نماید و الا سکوت بمنزله قبول تلقی خواهد شد هر مدتی که بواسطه قوه قاهره صاحب امتیاز از استفاده از معدن محروم بماند بر مدت امتیاز افزوده میشود.

رئیس - با اصلاحاتی که شد موافقین با ماده یازدهم قیام فرمایند.

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده دوازدهم.

ماده دوازدهم - صاحب امتیاز باید برای محاسبات خود دارای دفاتر قانونی ، نظمی باشد که تعیین جمع و خرج سالیانه و میزان عایدات دولت بوسیله آنها بسهولت میسر گردد

رئیس - موافقین با ماده دوازدهم قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده سیزدهم

ماده سیزدهم - صاحب امتیاز بامنظور داشتن مخارج ضروری اداری و بهره برداری و حقوق دولت و وجوه لازم برای استهلاك سرمایه و کسر و نقصانی که برای

آلات و ادوات باید منظور داشت قیمت ذغال را بمیزانی باید معین کند که بیش از صدی بیست بعنوان منفعت خود علاوه نشده باشد

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - بنده گمان میکنم که بعد از وضع آن افلامی را که ذکر کردید: مخارج استهلاك و غیره این مبلغ خیلی زیاد است. گمان نمیکنم همچو تجارتي یافت شود که بعد از وضع مخارج وجه استهلاك مخارج لازمه یعنی وجه احتیاط اشیاء و ادوات آنوقت جدبت! مراجعه فرمایند بتجارت دنیا بنده میخواهم ادعا کنم که يك همچو تجارتي نیست که پس از وضع مخارج صد بیست برد و این زیاد است و کما نمیکنم بجای این صدی ده قرار دهیم بهتر است این خیلی زیاد است. شما مصرف سالیانه را در نظر بگیرید در مقابل صدی ده عایدات اگر حساب کنید باز مبلغ فوق العاده می شود.

کفیل وزارت اقتصاد ملی - باید به نظر

این طور نباید ولی بنظر بنده و دولت این طور نیامد. چرا بجهت اینکه اقدام کردن بيك کاری که دارای بيك زحمتی است و بيك اهمیتی در او باید بکنند فوق آنچه که معمولاً در کارها می شود. این البته بيك تشویقی لازم دارد. و آن تشویق منفعت است. اگر کسی از خارجه می آمد که از مایك امتیازی می خواست شاید ما صد ده منفعت برای او بیشتر قائل نمی شدیم چرا؟ برای اینکه در ممالک خارجه امروز سرمایه خیلی زیاد است و وسیله استفاده از سرمایه کم است بطوریکه اگر اشخاصی بخواهند از سرمایه خودشان استفاده کنند شاید پیش از صد سه بهره نبرند آنوقت این آدم که میاید در مملکت ما شاید به صدی پنچ هم قناعت کند. اما در مملکت ما سرمایه کم است و زحمت کار زیاد است و منفعت بردن بوسیله دیگر هم ممکن است و صدی ده و دوازده و پانزده معمولاً بدون تأمل و مشقت رفتن و زحمت کشیدن و متخصص آوردن، و حرف زدن و این کارها عاید می شود. در صورتیکه در این جا هم این کارها را باید تحمل کند. در صورتیکه با وسایل دیگر

موافقت کند که تشخیص این موضوع با انجمن بلدی باشد یکی هم راجع به صدیست « نوشته با منظور داشتن مخارج ضروری اداری و بهره برداری و حقوق دولت و وجوه لازمه برای استهلاک سرمایه » به عقیده بنده این خیلی زیاد است. این است که پیشنهاد کردم به صد دوازده قناعت کنند.

کفیل وزارت اقتصاد ملی - در باب منافع بنده نظر خود را عرض کردم دیگر تکرار نمیکنم. اما در باب بلدی اساساً مخالفی نیست و لازم نمیدانم اینجا گذارده شود. جهت اینکه یا صاحب امتیاز قیمت را مطابق این قانون درست معین میکند یا نه اگر بلدی نه تنها مقامات صلاحیت دار دیدند و تصور کردند که صاحب امتیاز اجحاف میکند و قیمت را زیاد تر از آنچه قانون اجازه داده معین کرده است حق دارد پیاید اقدام کند و جلوگیری کند و مخصوصاً بلدی. البته حقش است که پیاید بگوید دولت قانون که بشما اجازه داده که بعد از وضع مخارج یک صد بیست اضافه کنید و قیمت معین کنید نشان بده بینم که این قیمت با آن تطبیق میکند یا نه. میتواند جلو بلدی را بگیرد و ممانعت کند از بلدی نه. بنا بر این چون این مسئله بالطبع منظور است بنده لازم میدانم که در قانون ذکر شود بخصوص با نوشتن با تصویب بلدی گمان میکنم عبارت یکفدری صحیح نباشد و گمان میکنم هیچ نگرانی ندارد.

طلوع - منظور بنده تأمین شد استرداد میکنم.
رئیس - رأی میگیریم به ماده سیزدهم آقایان موافقین قیام فرمایند
اکثر قیام نمودند

رئیس - تصویب شد. ماده چهاردهم قرائت میشود: ماده ۱۴ - غیر از مواردی که بموجب ماده ششم مبادرت بان بدون قبول هیچگونه عذری موجب الفای امتیاز است در صورت تخلف صاحب امتیاز از مدلول هر يك از تعهدات مذکوره در این امتیاز وزارت اقتصاد ملی مراتب را بمشار الیه اخطار و مهلت کافی برای رفع تخلف موضوع اخطار تعیین خواهد نمود پس از آن در صورت ادامه خلاف وزارت معزی الیها میتواند الفاء

امتیاز را اعلان نماید مگر اینکه از طرف صاحب امتیاز تخلف از مدلول مقررات امتیاز تردید شود در اینصورت مطابق ماده ۱۶ عمل شده و بر طبق تصمیم حکمیت رفتار خواهد شد

رئیس - مخالفی نیست. رأی میگیریم به ماده چهاردهم موافقین قیام فرمایند (مؤید احمدی) (موقع قیام برای رأی دادن) ماده چهارده ماده پانزده باید بشود بر حسب ماده بندی:

رئیس - تصویب شد. ماده پانزدهم قرائت میشود: ماده ۱۵ - اختلافات ناشیه از این امتیاز بین صاحب امتیاز و دولت بحکمیت قطع و فصل میشود باینطریق که بکنفر حکم از طرف دولت و بکنفر از طرف صاحب امتیاز و بکنفر توسط در نفر اولی انتخاب میشود رای حکمین و در صورت عدم موافقت آنها رأی حکم ثالث فاطع خواهد بود و چنانچه بین حکم دولت و حکم صاحب امتیاز در انتخاب حکم ثالث موافقت حاصل نشود حکم ثالث توسط دیوان عالی تمیز انتخاب خواهد شد.
رئیس - موافقین با ماده پانزدهم قیام فرمایند. (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده ۱۶ قرائت میشود: ماده شانزدهم - چنانچه در ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون صاحب امتیاز برای امضاء و مبادله امتیاز نامه حاضر نشود این قانون ملغی و از درجه اعتبار ساقط خواهد شد
رئیس - موافقین با ماده ۱۶ قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. مذاکرات در کلیات است. مخالفی ندارد.
کارروئی - بنده عرض دارم
رئیس - بفرمایند
کارروئی - بنده فقط در کلیات خواستم يك تذکری بدم که در ضمن چیزهایی که در اصل موضوع میشود

باید متذکر باشد که فرع نیست یعنی فرع سرمایه و مخارج موضوع نخواهد شد و هم - آن صدی بیست که نفع میگیرد قائم مقام آن فرع است باید در نظر داشت

کفیل وزارت اقتصاد ملی - مسلم است که از راه تجارت باید نفع ببرد و نفعی بردارد و صدی بیست برای او معین شده

رئیس - موافقین با مجموع مواد قانون قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد.

[۷ - تقدیم يك فقره لایحه از طرف آقای رئیس کل صحیه]

رئیس کل صحیه (دکتر سعید خان مالک) - يك لایحه ایست راجع باستخدام دکترس متخصص در امراض نسوان و قابلگی برای مریضخانه نسوان و ضمناً برای معلمی مدرسه قابلگی که تقدیم میکنم چون تقاضای فوریت کرده بودم به بنده قول دادند که امروز در کمیسیون بودجه مطرح شود و برای پسر فردا صبح بیاید در مجلس باین جهت فوریتش را پس میگیرم و تمنا میکنم در اولین جلسه مطرح شود

[۸ - ارجاع سه فقره لایحه به کمیسیون محاسبات]

رئیس - از طرف اداره مباحثت مجلس دو فقره کار پیشنهاد شده است یکی لایحه تفریح بودجه ۳۰۸ یکی قانون تفریح سرمایه کاغذ سازی و مخارج متخصصین و یکی تکلیف تجدید اعتبار سرمایه سیار مطبوعه چون آقای ارباب کیخسرو که مدافع این قوانین هستند سرعت بایستی برای کار های لازمتری حرکت کنند مترصد هستند که کمیسیون محاسبات مجلس زود تر تشکیل شود و این لوائح را برای طرح زود تر حاضر کنند.

[۹ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه]
رئیس - جلسه آینده روز سه شنبه ۲۹ مهر ماه پسر فردا سه ساعت قبل از ظهر دستور شور اول لایحه اصلاح قانون تابعیت ۷۰ شور اول ثبت املاک مفروز . شور اول لایحه آثار عتیقه لایحه ممیزی اگر وقت باشد . (مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

راجع بر سمیت مدارس ملی

ماده واحده - مدارس ذکور و اناث ملی که تا آخر خرداد ۱۳۰۹ مفتوح بوده در صورت احراز شرایط ذیل از طرف وزارت معارف بر سمیت شناخته میشوند

- ۱ - مدیر کمتر از سی و مدیره کمتر از بیست و هشت سال نداشته باشد .
- ۲ - مدیر یا مدیره باید محکوم به ارتکاب جنحه و جنایت نشده معروف به فساد اخلاق و عادات مذمومه نیز نباشند

- ۳ - بناء مدرسه موافق ملاحظات حفظ الصحه که از طرف وزارت معارف مقرر شده است فراهم باشد
  - ۴ - حسن اخلاق و رفتار و لیاقت صلاحیت مدیر یا مدیره را وزارت معارف تصدیق کند
- تبصره - مدارس ملی که از تاریخ تصویب ماده فوق مفتوح بوده حق ندارند کلاس اضافه از آنچه دارند داشته باشند مگر وقتی که شرایط جزء سوم از ماده دهم قانون اساسی معارف مصوب ذی قعدة ۱۳۲۹ را حائز گردند
- این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و هفتم مهر ماه یکهزار و سیصد و نه شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید
- رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

اجازه تبدیل اراضی آغداش حاج آقای دیلمقانی به املاک خالصه برای فرود گاه طیاره

ماده واحده - مجلس شورای ملی به وزارت مالیه اجازه میدهد در مقابل سی و شش طناب (۱۴۷۴۵۶ کمر مربع) اراضی آغداش متعلق به حاج آقای دیلمقانی در نواحی رضائیه به قیمت يك هزار و هشتصد تومان که برای فرود گاه طیاره بوزارت جنگ تخصیص داده میشود املاک خالصه ذیل را [شش قلم که جمعا بیست و دو طناب و نیم است (۹۲۱۶۰ گز مربع) یکهزار و هشتصد تومان : زمین اسکندر خان در بورتشاه سه طناب - زمین شمون زرد در قریه کال آباد سه طناب و نیم ششصد و پنجاه تومان - زمین لازار مسیحی در بورتشاه یکطناب و چارک یکصد و پنجاه تومان - حیاط زمین باغچه بطوروس در محله عسکر خان دو طناب پانصد تومان - زمین قشه اسحق در بورتشاه سه چارک یکصد تومان - قطعه باغ کروم با ضمیمه ارض بیاض آن در تازه کند اردشاه فلکاً و اینها دوازده طناب چهار صد تومان] که مطابق قیمت اراضی حاج مذکور است به مشارالیه واگذار نماید

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و هفتم مهر ماه یکهزار و سیصد و نه شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

امتیاز انحصاری استخراج معادن ذغال سنگ اطراف مشهد به آقای محمد ولی خان اسدی

ماده اول - مجلس شورای ملی بوزارت اقتصاد ملی اجازه میدهد که امتیاز انحصاری مانع لغیر استخراج و استفاده از معادن ذغال سنگ اطراف شهر مشهد را تا ۱۲ فرسخ از هر طرف به آقای محمد ولی خان اسدی که در این قانون بنام صاحب امتیاز مذکور میشود مطابق شرایط ذیل واگذار نماید

ماده دوم - مدت امتیاز پانزده سال و ابتدای آن تاریخ امضای قرار دادی است که بین وزارت اقتصاد ملی و صاحب امتیاز برطبق این قانون منعقد خواهد شد و پس از انقضای مدت مزبور در صورت تصمیم درک باعطای امتیاز صاحب امتیاز فعلی با تساوی شروط حق تقدم خواهد داشت

ماده سوم - صاحب امتیاز باید منتهی تا شش ماه بعد از تاریخ اعطای امتیاز استخراج ذغال سنگ را شروع و از ابتدای سال سوم اعطای امتیاز بعد احتیاجات ذغال سنگ شهر مشهد و سایر نقاط حوزه این امتیاز را تأمین نموده و به مناسبت ازدیاد احتیاجات عملیات استخراجیه را توسعه دهد بلاوه صاحب امتیاز باید نقشه جات کامل معادن حوزه امتیاز خود را به تدریج تهیه و بضمیمه راپورت جامع عملیات اکتشافیه و نمونه ذغالهای مکشوفه و نتیجه تجزیه آنها منتهی تا آخر سال چهارم اعطای امتیاز بوزارت اقتصاد ملی تقدیم دارد معادن ذغال سنگی که تا تاریخ مزبور کشف و نقشه آن بوزارت اقتصاد ملی تسلیم نشده باشد از حوزه امتیاز خارج خواهد بود

ماده چهارم - ترسیم نقشه جات هرگونه عملیات مربوطه باکتشاف و استخراج معادن مزبور باید مطابق دستور و نظریات متخصصین فنی وزارت مربوطه انجام شود و وزارت معزری الیها میتواند در هر موقع که مقتضی بداند بوسیله مفتشین خود مؤسسات صاحب امتیاز را مورد تفتیش قرار داده و اگر نواقصی موجود باشد صاحب امتیاز را بر رفع آن مکلف نماید

ماده پنجم - معادن ذغال سنگ واقعه در حوزه این امتیاز که قبل از اعطای امتیاز باجاره واگذار شده است پس از انقضای مدت اجاره مشمول این امتیاز خواهد بود.

ماده ششم - فروش یا رهن یا هرگونه معامله که این امتیاز یا مؤسسات مربوطه آنرا کلاً یا جزءً باتباع یا مؤسسات یا شرکتهای خارجه منتقل تواند نمود ممنوع و موجب الفای امتیاز و ضبط کلیه متعلقان آن خواهد بود انتقال باتباع داخله نیز باید بااطلاع وزارت اقتصاد ملی صورت گیرد.

ماده هفتم - تشکیل شرکت برای اجرای این امتیاز مجاز است مشروط براینکه مطابق قوانین ایران تشکیل یافته و مرکز آن در ایران باشد و صاحب امتیاز میتواند تا ۴۵ درصد سهام آنرا باتباع خارجه بفروشد و بقیه سهام باید قید شود که مخصوص اتباع ایران است و در صورت انتقال باتباع خارجه از درجه اعتبار ساقط خواهد بود

ماده هشتم - مؤسسات مربوطه باین امتیاز در پنج سال اول مدت امتیاز از تأدیه هرگونه مالیات و عوارض معاف خواهند بود پس از آن باید فقط صدی پنج عایدات خالص خود را همه ساله بدولت بپردازد و عایدات خالص ببارت است از مجموع عایدات سالیانه پس از وضع مخارجی که از نظر اداری و بهره برداری ضرورت دارد

ماده نهم - صاحب امتیاز باید شرایط لازمه حفظ الصحه عملجاترا از هر حیث کاملاً ملحوظ دارد جبران خسارات ناشیه از سوانحی که در حین اجرای وظیفه متوجه عملجات شود به تناسب اهمیت هر یک با رعایت کیفیات حدوث سانحه بمعهد صاحب امتیاز است

ماده دهم - اراضی دولتی واقعه در حوزه امتیاز در صورتیکه در آنها معدن ذغال سنگ موجود است با حرم آنها در مدت امتیاز مجاناً بصاحب امتیاز واگذار می شود و هرگاه در حدود حوزه امتیاز معدن ذغال سنگ در ملکی که مالک خصوصی دارد واقع باشد و صاحب امتیاز بخواهد آنرا استخراج کند باید بوسیله خرید یا اجاره اراضی بقیمت عادلانه باشریک کردن مالک در قسمتی از منافع معدن بتصدیق اهل خبره رضای او را جلب نماید

ماده یازدهم - در هر موقع که بواسطه پیش آمدن مورد قوه قاهره (فرس ماژور) اجرای مقررات این امتیاز ممکن نشود و یا وقفه در جریان آن حاصل آید در مدت بقاء قوه قاهره مسؤولیتی متوجه صاحب امتیاز نخواهد بود مشروط براینکه بمجرد پیش آمدن موردی که صاحب امتیاز آنرا قوه قاهره مؤثر در عملیات امتیاز خود تصور نماید مراتب را کتباً با ذکر ادله و براین بوزارت اقتصاد ملی اطلاع داده و بتصدیق وزارتخانه مزبوره برساند و در عین حال اقدامات فوری و مؤثر برای تنظیم جریان امور معادن و رفع تاثیرات قوه مزبور در حدود امکان بنماید وزارت اقتصاد نیز باید نظر قطعی خود را منتهی در ظرف چهار ماه کتباً بصاحب امتیاز اخطار نماید و الا اسکوت بمنزله قبول تلقی خواهد شد هر مدتی که بواسطه قوه قاهره صاحب امتیاز از استفاده از معدن محروم بماند بر مدت امتیاز افزوده میشود

ماده دوازدهم - صاحب امتیاز باید برای محاسبات خود دارای دفاتر قانونی منظمی باشد که تعیین جمع و خرج سالیانه و میزان عایدات دولت بوسیله آنها بسهولت میسر شود

ماده سیزدهم - صاحب امتیاز با منظور داشتن مخارج ضروری اداری و بهره برداری و حقوق دولت و رجوه لازمه برای استهلاك سرمایه و کسر و نقصانی که برای آلات و ادوات باید منظور داشت قیمت ذغال را بهیترانی که باید معین کنند که بیش از صدی بیست بعنوان منفعت خود علاوه نشده باشد

ماده چهاردهم - غیر از مواردی که بموجب ماده ششم مبادرت بآن بدون قبول هیچگونه عذری موجب الفای امتیاز است در صورت تخلف صاحب امتیاز از مدلول هر یک از تعهدات مذکوره در این امتیاز وزارت اقتصاد ملی مراتب را بمشاور الیه اخطار و مهلت کافی برای رفع تخلف موضوع اخطار تعیین خواهد نمود پس از آن در صورت ادامه خلاف وزارت معزری الیها میتواند الفای امتیاز را اعلان نماید مگر اینکه از طرف صاحب امتیاز تخلف از مدلول مقررات امتیاز تردید شود در اینصورت مطابق ماده ۱۵ عمل شده و بر طبق تصمیم حکمیت رفتار خواهد شد

ماده پانزدهم - اختلافات ناشیه از این امتیاز بین صاحب امتیاز و دولت بحکمیت قطع و فصل میشود

باین طریق که يك نفر حکم از طرف دولت و بکنفر از طرف صاحب امتیاز و بکنفر توسط دو نفر اولی انتخاب میشود
رای حکمین و در صورت عدم موافقت آنها رأی حکم ناک قاطع خواهد بود و چنانچه بین حکم دولت و حکم صاحب
امتیاز در انتخاب حکم ناک موافقت حاصل نشود حکم ناک توسط دیوان عالی تمیز انتخاب خواهد شد

ماده شانزدهم - چنانچه در ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون صاحب امتیاز برای اعضاء
و مبادله امتیاز نامه حاضر نشود این قانون ملغی و از درجه اعتبار ساقط خواهد بود
این قانون که مشتمل بر شانزده ماده است در جلسه بیست و هفتم مهر ماه یکهزار و سیصد و نه شمسی به
تصویب مجلس شورای ملی رسید
رئیس مجلس شورای ملی - دادگر